

PETERBOS: 30 JAAR ACTIES LEEFBAARHEID EEN GESPREK MET OPBOUWERKSTER AMÉLIE DE HEMPTINNE

Nico Martens

Sinds 1988 is Samenlevingsopbouw Brussel (toen Riso Brussel) al actief in de sociale woonwijk in Peterbos. Toen werd er in samenwerking met de sociale huisvestingsmaatschappij ASSAM een project „buurtbeheer” opgestart met de oprichting van een buurtcomité. Aangezien heel wat samenlevingsproblemen vooral te maken leken te hebben met het gebrek

pijlers blijven op het terrein samen werken.

In Peterbos werken we rond drie belangrijke pijlers: ontmoeting, emancipatie en zelfontwikkeling en verbetering van de woonomgeving. De werking heeft op deze 3 vlakken de voorbije jaren heel wat evoluties meegemaakt.

Tien jaar geleden, toen ik hier begon te werken, was er net een grote bevraging gebeurd in de wijk. Daaruit bleek dat er voor de bewoners vier grote knelpunten waren in de wijk:

- Rondhangende jongeren
- Vereenzaming van senioren
- Gebrek aan communicatie en informatie tussen huisvestingsmaatschappijen en bewoners
- Nood aan meer coördinatie tussen de verschillende sociale partners

VROUWENWERKING

Op dat moment bestond er een vadercomité en een vrouwencomité. Het vadercomité heeft spijtig genoeg niet lang bestaan, maar met het vrouwencomité hebben we een hele weg afgelegd. Samen met de KAV deden we bevragingen en ontmoetingsmomenten met de vrouwen uit Peterbos. Hieruit kwam vooral de vraag naar taallessen en alfabetisering. Een vraag waarop we zijn ingegaan, maar die we ook hebben gebruikt om sterkere emancipatorische trajecten uit te werken.

De taallessen zijn het geschikte medium gebleken om met de vrouwen van Peterbos over allerhande thema's te discussiëren, vormingen te organiseren, enz. Zo hebben we met de vrouwengroep een indrukwekkend parcours kunnen afleggen. We hebben heel wat vrouwen zien openbloeien, aan zelfvertrouwen zien winnen, een opleiding zien starten, enz. Dit is toch het deel van ons werk hier waar ik na 10 jaar het meeste trots op ben.

aan vrijetijdmogelijkheden voor kinderen en jongeren, werd in 1995 beslist te stoppen met de bewonerswerking en te starten met een kinderen jongerenwerking. In 2000 ontwikkelde de organisatie er terug een project sociale cohesie, op vraag van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In 2009 werd de jeugdwerking van Peterbos overgenomen door D'Broej, de fusieorganisatie van Brusselse WMKJ's (Werkingen Maatschappelijk Kwetsbare Kinderen en Jongeren), maar de 2

COMPLEMENTARITEIT TUSSEN JEUGDWERKING EN OPBOUWERK

De jeugdwerking was lange tijd het belangrijkste deel van de werking van Samenlevingsopbouw in Peterbos. Ik was de enige opbouwwerker ter plaatse die activiteiten voor volwassenen opzette. Ik draaide in het begin ook mee in de kinderwerking omdat dit de ideale manier was om met ouders in contact te komen. Via de kinderactiviteiten werd ook promotie gemaakt voor de taallessen en stilaan gingen we ook van start met de organisatie van familie-uitstappen, kinderen en ouders op stap samen met het gehele team van Peterbos. Dit waren de ideale momenten om de bewoners van Peterbos beter te leren kennen en sterkere banden in de wijk te creëren. Het waren ook de momenten dat de complementariteit tussen de jeugdwerking en de volwassenwerking het sterkst naar voor kwam.

DE PETERBOX CAFÉS: OPBOUWERK ALS POLITIEK WERK

In 2008 kreeg ik er een collega-opbouwwerkster bij. Samen begonnen we met de organisatie van „Peterbox Cafés”. De bedoeling was om zoveel mogelijk te weten te komen wat er leefde in Peterbos. Op regelmatige tijdstippen zetten we ons aan de ingangen van de verschillende appartementsblokken met koffie en een ideeënbox. De bedoeling was om de mensen zich te laten uitspreken over wat ze ook maar wilden: problemen en bezorgdheden die leefden, ideeën om de wijk te verbeteren, enz. Het resultaat was een indrukwekkende lijst die werd bezorgd aan de twee betrokken huisvestingsmaatschappijen. Op het vlak van de verbetering van de openbare ruimte hebben we nadien een heel opvolgingstraject met bewoners opgezet: de organisatie van ronde tafelgesprekken waarbij bewoners zelf oplossingen konden formuleren voor de

gestelde problemen, een wandeling waarbij de burgemeester werd rondgeleid door bewoners, een petitie 6 maanden later om te herinneren aan de nodige politieke opvolging, aanwezigheid tijdens de gemeenteraad, enz.

Vijf jaar nadien kunnen we zeggen dat we een deel van de gevraagde oplossingen hebben kunnen realiseren, maar een deel ook nog niet. We zien het politieke werk als een onmisbaar onderdeel van ons werk, maar tegelijkertijd vraagt het zeer veel energie van zowel bewoners als opbouwwerkers en

is het niet altijd gemakkelijk om effectief resultaten te bereiken. Dan is het oppassen dat het niet leidt tot demotivatie en frustratie.

ONTMOETING ORGANISEREN

Het organiseren van ontmoetingen tussen de bewoners van Peterbos is een van onze permanente opdrachten. Elk jaar organiseren we zo traditioneel ons buurtfeest. Dit blijft belangrijk omdat je hier de contacten tussen mensen tot stand ziet komen. Ook brengt zo'n buurtfeest de verborgen kant van Peterbos naar boven. Mensen die we normaal niet bereiken komen dan wel naar buiten. Het geeft ons de

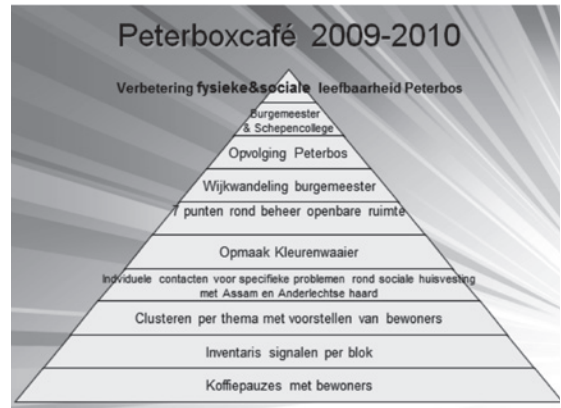
mogelijkheid om ook die mensen te bereiken. Na de Peterbox Cafés was er ook een grote vraag om verder in te zetten op ontmoeting. We zijn dan van start gegaan met de *Café Clash*, ontmoetingsmomenten tussen de oudere mensen van Peterbos. Sindsdien is deze groep ook heel actief geworden in al onze projecten voor de verbetering van de woonomgeving.

EEN AANTAL BLIJVENDE BEKONNEN

We zijn er de afgelopen jaren zeker in geslaagd om ontmoeting tussen mensen te realiseren en mensen te ondersteunen in hun persoonlijke ontwikkeling. Maar er blijven een aantal structurele problemen in de wijk die we als opbouwwerk moeilijk kunnen aanpakken. De voornaamste bekommernissen op dit moment zijn de gezondheid van mensen en het gebrek aan werk.

In 2003 – 2004 probeerden we tot een samenwerking te komen met de Mission Locale van Anderlecht. De bedoeling was om een soort van werkpermanentie te kunnen verkrijgen voor

de bewoners in Peterbos; een plek waar ze hulp konden krijgen in hun zoektocht naar werk. De samenwerking met de Mission Locale is toen niet tot stand gekomen, maar we hebben wel met middelen van het Stedenfonds iemand kunnen aanwerven. Vooral door contacten met privébedrijven is die er toen in geslaagd om een aantal bewoners aan een job te helpen. Spijtig genoeg had dit project slechts een tijdelijke subsidie en zijn we er mee moeten stoppen. Voor jongeren is dit nadien nog deels opgevangen door de jeugdwelzijnspijler van d'Broej, maar voor volwassenen is er sindsdien niets meer. Het blijft toch een van de grote problemen in de wijk waar er slechts zeer weinig structureel initiatief tegenover staat. Zelf zouden we hier ook wel graag initiatief in nemen, maar Samenlevingsopbouw is hiervoor niet altijd goed geplaatst. Zo hebben we een goed draaiend naaiatelier dat we heel graag zouden zien uitgroeien tot een initiatief in de sociale economie, een initiatief dat betaald werk kan genereren voor deze vrouwen. Maar dat is niet zo simpel en de vraag is ook maar of we een dergelijk project aan kunnen.

Gezondheid is een ander groot probleem in de wijk waarrond er meer initiatief zou moeten worden genomen. De preventie van depressie, de effecten van drugs en alcohol, enz. Maar ook

het isolement van mensen dat ziek maakt. Verder is er in de wijk een gebrek aan verenigingsleven en economisch leven. Op het vlak van verenigingen is het voornamelijk Samenlevingsopbouw die in Peterbos actief is. Gezien het aantal inwoners in de wijk zou het veel beter zijn moest er ook een bloeiender verenigingsleven zijn, zowel op het vlak van sociale organisaties als van bewonersverenigingen. Ook is er in de wijk weinig economische structuur. Er zijn een paar kleine winkeltjes, maar daar blijft het bij. Een paar jaar geleden werd er bij de kinderen van de kinderwerking gepolst naar wat ze wilden veranderen in hun wijk. Als eerste prioriteit kwam daaruit dat ze een snack wilden. Waarmee ze vooral wilden aangeven dat ze in hun wijk willen wat in andere wijken zeer normaal is. Voor de meest normale zaken die je in een andere wijk in Brussel kan terugvinden, moeten de bewoners van Peterbos zich verplaatsen. Er is een grote vraag naar meer buurtvoorzieningen allerhande.

NOG MEER AANWEZIG ZIJN

De belangrijkste les die ik zelf trek na 10 jaar werken in Peterbos is vooral dat we maximaal moeten rekening houden met de wensen en noden die bewoners zelf aangeven en dat we goed de vinger aan de pols moeten houden over wat er leeft in de wijk, weten waar de gevoeligheden liggen. Initiatieven en projecten die worden opgedrongen zonder dat er een vraag van bewoners achter zit en zonder dat er voldoende rekening is gehouden met het nodige vertrouwen bij bewoners, werken niet.

Eigenlijk moeten we daarom als opbouwwerkers nog meer aanwezig zijn in de woningblokken zelf. Dat is niet altijd evident want er zijn 18 blokken met meer dan 50 inkomhallen. Maar het is wel nodig. Op dit moment bereiken we voornamelijk de Marokkaanse gemeenschap in de wijk, terwijl er nog zo veel andere zijn. We gaan enkel achter hun noden en behoeften

komen als we voldoende contact met hen hebben en we dat daarna kunnen omzetten naar initiatieven die hen ook kunnen aanspreken.

Een van de ideeën is bijvoorbeeld dat we via de gegevens van de sociale huisvestingsmaatschappijen het onthaal zouden doen van deze nieuwe bewoners. De huisvestingsmaatschappijen doen nu wel infovergaderingen voor deze bewoners, maar ze bereiken daar zeer weinig mensen mee. Als opbouwwerkers zijn we misschien beter geplaatst om mensen op een goede manier te onthalen, echt welkom te heten en dan later samen met hen initiatieven te ontwikkelen.

